

קרן קימת לישראל, האגף לחינוך ולנוער
המחלקה הפדגוגית
אתר "חלון ירוק"

נספח מספר 4

שמות יישובים הקשורים לזית

ביר זית	עיירה ערבית בהר שומרון, כשישה ק"מ מצפון לרמאללה. מקור השם, כנראה, הוא באר שמן זית (הסביבה משופעת בזיתים). אולי כאן מקומה של בית זית הקדומה, הנזכרת בתיאור מלחמות המכבים.
בית זית	מושב בהרי יהודה, בצד הכביש ירושלים-תל-אביב, במרחק של חמישה ק"מ מירושלים. האזור משופע בעצי זית ומכאן שמו. נוסד ב-1949 על ידי עולים ממצרים ומיוגוסלביה.
בן שמן (מושב)	מושב בשפלת לוד. משתייך לתנועת המושבים. מקור השם מן הפסוק "כרם היה לידידי בקרן בן שמן" (ישעיהו, ה', א'). היישוב הוקם ב-1911, ממזרח לכפר הנוער "בן שמן".
בן שמן (כפר נוער)	מוסד חינוכי וכפר נוער בשפלת לוד, כארבעה ק"מ ממזרח ללוד. מקור השם מן הפסוק "כרם היה לידידי בקרן בן שמן". מיסודו של בית ספר חקלאי "קרית ספר", שהוקם ב-1906, ביוזמתו של איש ביל"ו, ישראל בלקינד, לחינוכם של יתומי הפרעות ברוסיה. בית הספר נסגר כעבור שנה. ב-1909 שימש כמחנה עבודה לנוטעי "יער הרצל". המקום ניטש בתקופת מלחמת העולם הראשונה, וניטש שנית בשנת 1922. בשנת 1927 הוקם בו כפר הנוער, הקיים עד היום. המוסד החינוכי כולל בית ספר יסודי ובית ספר תיכון כפרי, שש-שנתי, עם פנימיות.
זיתא	כפר ערבי במערב הר שומרון, ליד קיבוץ מגל.
זיתן	מושב בשפלה, ארבעה ק"מ מצפון ללוד. משתייך לתנועת המושבים. האזור משופע בזיתים, ומכאן שמו. נוסד בשנת 1950, על ידי עולים מטריפולי וממרוקו.
כפר זיתים	מושב בגליל התחתון, בבקעת ארבל, כשבעה ק"מ צפונית-מערבית לטבריה. משתייך לתנועת המושבים. הסביבה משופעת בזיתים ומכאן שמו. נוסד בשנת 1950 בידי עולים מתימן על אדמות הכפר הנטוש חטיין. במקום זה נערך בשנת 1187 קרב חטיין בין המוסלמים לצלבנים.

קרן קימת לישראל, האגף לחינוך ולנוער
המחלקה הפדגוגית
אתר "חלון ירוק"

עין זיתים	יישוב נטוש בגליל העליון, כשלושה ק"מ צפונית-מזרחית לצפת. ראשיתו במושבה שנוסדה בשנת 1891 בידי עולים מרוסיה, בקרבת הכפר הערבי עין זיתון (עכשיו נטוש), שהיה יישוב יהודי בימי הביניים. תושבי המושבה גורשו במלחמת העולם הראשונה. נושבה שנית בשנת 1925 ושוב נעזבה וחרבה במאורעות 1929. נושבה שוב בשנת 1932 ושוב נעזבה במאורעות 1937. בשנת 1946 הוקם במקום קיבוץ, שנעזב בפרוץ מלחמת העצמאות. בשנת 1955 הוקם במקום יישוב עולים, שגם הוא נעזב, ולאחר מכן – חוות גדנ"ע, שגם היא נטושה.
תל זית	תל קטן בשפלה, כשישה ק"מ מזרחית לקריית גת, כשני ק"מ ממערב לקיבוץ גלאון. על פי חרסים ושרידים אחרים, היה המקום מיושב בעיקר בתקופה הישראלית המאוחרת ואחר כך בימי החשמונאים.
תל זיתון	תל קטן בתחום בני ברק, על גדתו הימנית של הירקון, ליד הגשר. כנראה זהו מקומה של מצודה קדומה. מדרום לתל – מדרגה רחבה, שעליה נמצאו חרסים מן התקופה הישראלית, מימי שיבת ציון ומהתקופה ההלניסטית.
הר הזיתים	במזרח ירושלים. שימש במשך דורות, וגם כיום, כבית קברות, מכוסה בחלקו עצי זית. לא הרחק משם מצוי המקום "גת שמנים", שהתקדש במסורת הנוצרית. לפי מסורת זו, שם בילה ישו את הלילה שלפני היאסרו על ידי קלגסי רומי – הלילה האחרון של חייו. במקום זה מצויים גם כיום עצי זית עתיקי יומין.

בספרות התלמודית מוזכרים יישובים שאין בשמותיהם זית או שמן, אך הם הצטיינו בזיתיהם ובשמניהם המשובחים: בראש כל אלה היישוב **תקוע** (הגלילית), "תקוע אלפא לשמן" (משנה מסכת מנחות, פרק ט', משנה ג').

לפי המשנה נמשכה הדרך מתקוע לירושלים שמונה ימים. שמני תקוע שימשו לנר תמיד בבית המקדש, כבר בימי החשמונאים.

רגב: יישוב בעבר הירדן המזרחי.

קרן קימת לישראל, האגף לחינוך ולנוער
המחלקה הפדגוגית
אתר "חלון ירוק"

פעילות נוספת לתלמידים:

- מצאו במפת הארץ יישובים שבשמן מופיעות המילים "זית" או "שמן" (היעזרו בשמות המופיעים לפניכם).